

Deontologische code van de herstelbemiddelaar

November 2006

Woord vooraf

Voorliggende code is het resultaat van langdurig overleg tussen vertegenwoordigers van de bemiddelingssectoren minderjarige daders en hun slachtoffers en meerderjarige daders en hun slachtoffers en dit voor en na vonnis.

Bij wijze van memorie van toelichting wordt aan deze code de visietekst van Suggnomè Forum voor herstelrecht en bemiddeling en de visietekst van Osbj mbt de aanpak van jeugddelinquentie toegevoegd. Een deontologische code is immers niet waarde vrij maar situeert zich tegen de achtergrond van de missie die men voorstaat en de visie op hoe men deze wil realiseren.

1. Toepassingsgebied van deze deontologische code

Art. 1 Deze deontologische code is bestemd voor alle herstelbemiddelaars die een formeel bemiddelingsproces opzetten tussen de dader¹ en het slachtoffer van een strafrechtelijk misdrijf of een als misdrijf omschreven feit.² Zij is van toepassing op zowel bezoldigde als vrijwillige bemiddelaars, bemiddelaars in opleiding en studenten die stage lopen op de dienst.

Art. 2 Bemiddeling tot herstel is een vorm van dienstverlening waarbij een neutrale derde op een methodisch onderbouwde wijze een vrijwillig en vertrouwelijk communicatieproces tussen partijen betrokken bij een conflict (en hun omgeving) poogt op te starten en/of te stimuleren om hen zelf in staat te stellen om de voorwaarden tot pacificatie en herstel te formuleren.

De herstelbemiddelaar³ is een door de partijen gemandateerde persoon met de deskundigheid een proces van herstel op gang te brengen of te bevorderen.

Art. 3 De taak van de bemiddelaar bestaat erin de voorwaarden te scheppen om een communicatieproces tussen de betrokkenen⁴ op gang te brengen waarop men de feiten, de belevingen en de gevolgen van het conflict bespreekbaar maakt. Hij streeft naar een respectvolle houding bij beide partijen, waar ruimte wordt gemaakt voor elkaars waarheid en belangen. Hiertoe ondersteunt hij de deelnemers opdat zij in staat zijn op een open en constructieve manier deel te nemen. Dit proces moet verlopen in een veilig en comfortabel kader, waarin de bemiddelaar expliciet aandacht schenkt aan de gelijkwaardigheid van de betrokkenen in het communicatieproces.

De bemiddelaar onthoudt zich tijdens de uitoefening van zijn opdracht van taken die de specifieke opdracht zijn van andere hulp- en dienstverleners, maar informeert en verwijst de partijen indien nodig.

Art. 4 De herstelbemiddeling situeert zich binnen het justitieel kader.

De bemiddelaar doet een beroep op de gerechtelijke instanties om de positie van dader en slachtoffer binnen een aanvraag duidelijk te stellen. Hij toetst daarbij ook elke aanvraag op de wettelijke bepalingen inzake de slachtoffer-dader bemiddeling, alsook op de algemene kenmerken van een herstelbemiddeling :

- de bekentenis door de dader(s) van verantwoordelijkheid in het schadeverwekkend feit
- de aanwezigheid van een slachtoffer met een aanwijsbare schade

2. Grondhouding en werkingsprincipes van de herstelbemiddelaar

Art. 5 De bemiddelaar benadert eenieder vanuit een respectvolle houding.

Art. 6 De bemiddelaar vermijdt bij zijn werkzaamheden elke vorm van discriminatie. Zo weigert hij geen enkel dossier op grond van geslacht, ras, huidskleur, afstamming of nationale of etnische afkomst, seksuele

---

¹ De term 'dader' slaat zowel op de verdachte als op de veroordeelde.

² Bij dit proces wordt desgevallend ook de context van de partijen betrokken.

³ Herstelbemiddelaar staat zowel voor mannen als vrouwen en zowel voor beroepskrachten als vrijwilligers.

⁴ Betrokkenen = partijen

geaardheid, burgerlijke stand, geboorte, leeftijd, het geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap of een fysieke eigenschap.

Art. 7 De bemiddelaar werkt vanuit een emancipatorische visie. Hij erkent de mogelijkheden aanwezig in elke mens en streeft ernaar deze te maximaliseren.

Art. 8 De bemiddelaar streeft de maximale keuzevrijheid van de betrokkenen na. Bij aanvang van de bemiddeling informeert de bemiddelaar hen over de werking en het verloop van bemiddeling en de rol van de bemiddelaar. Hij wijst op zowel de mogelijke meerwaarde van bemiddeling als de mogelijke gevolgen. Hij zorgt ervoor dat de betrokken partijen het aanbod en de inhoud van de bemiddeling kunnen begrijpen. De bemiddelaar doet zijn best om de betrokkenen te motiveren tot deelname, zonder hen echter onder druk te zetten.

Art. 9 De herstelbemiddelaar moet in zijn functie volledig transparant zijn over de opzet en de grenzen van herstelbemiddeling, zijn opdracht daarbinnen en de eigen mogelijkheden en beperkingen.

De inhoud van het bemiddelingsproces

Art. 10 De inhoud van het bemiddelingsproces is vertrouwelijk met dien verstande dat de bemiddelaar tussen de partijen onderling informatie kan overbrengen, tenzij de betrokkenen uitdrukkelijk anders vermelden.

Art. 11 Onverminderd art. 26 kan geen inhoudelijke informatie worden doorgegeven aan derden tenzij met uitdrukkelijke toestemming van de partijen.

Art. 12 De bemiddelaar respecteert het recht van de partijen om uit vrije wil, deel te nemen aan herstelbemiddeling, keuzes te maken met betrekking tot het verloop van het bemiddelingsproces en de inhoud van de gezamenlijke akkoorden te bepalen.

Bij twijfel over het al dan niet (opnieuw) opstarten of het verderzetten van een bemiddeling in een bepaald dossier, legt de bemiddelaar dit voor aan het daartoe voorziene overlegorgaan binnen de dienst.

Onverenigbaarheden

Art. 13 Bemiddelen ten aanzien van een bloed- of aanverwant, of iemand waarmee hij gemeenschappelijke belangen heeft of een persoonlijke band, kan niet.

Art. 14 De bemiddelaar mag de betrokkenen geen vergoeding vragen voor de geleverde prestaties.

Art. 15 De bemiddelaar neemt tijdens de uitoefening van zijn functie geen geschenken ten persoonlijke titel aan van betrokkenen uit een dossier.

Informatieverplichting

Art. 16 De bemiddelaar laat iedere partij, slachtoffer en dader, weten dat hij recht heeft op advies en bijstand van een advocaat. Zonodig kan de bemiddelaar a priori de advocaat op de hoogte brengen van het bemiddelingsaanbod.

Art. 17 De bemiddelaar laat de partij aangeven in welke mate zijn advocaat wordt betrokken bij het bemiddelingsproces. In het kader van de herstelbemiddeling kan de advocaat zijn cliënt echter niet vertegenwoordigen met uitzondering van de vertegenwoordiging van rechtspersonen.

Art. 18 De bemiddelaar engageert zich ook de betrokkene te informeren over de mogelijkheid tot kosteloze juridische eerstelijns bijstand, volledig of gedeeltelijk kosteloze tweedelijns bijstand en rechtsbijstand.

Art. 19 Als een partij niet ingaat op het aanbod van bemiddeling, meldt de bemiddelaar dit aan de andere betrokkenen in het bemiddelingsdossier.

Art. 20 De bemiddelaar brengt zowel voor het slachtoffer als voor de dader respect op en zal zijn aandacht evenwaardig over hen verdelen. Hij stelt zich echter objectief-kritisch op tegenover de levende verwachtingen en zal erover waken dat alle belangen aan bod kunnen komen. De bemiddelaar zal ervoor waken om een onevenwichtige en onredelijke overeenkomst te vermijden.

Art. 23 Zowel de betrokkenen als de bemiddelaar hebben op elk ogenblik het recht de bemiddeling stop te zetten. De bemiddelaar kan de beslissing tot stopzetten nooit individueel nemen en moet vooraf overleggen binnen de dienst. De bemiddelaar legt verantwoording af ten aanzien van de partijen.

Art. 24 De bemiddelaar informeert bij aanvang van de bemiddeling de partijen over het bestaan van de klachtenprocedure.

Het resultaat van de bemiddeling

Art. 25 Indien een overeenkomst wordt bereikt, ziet de bemiddelaar erop toe dat elke partij een ondertekend exemplaar ontvangt.

Art. 26 De bemiddelaar brengt de bevoegde justitiële instantie op de hoogte van het einde van zijn tussenkomst.

Art. 27 De redenen voor het niet plaatsvinden van de bemiddeling of het voortijdig stopzetten van de bemiddeling, gelegen bij één van de betrokkenen worden aan geen enkele persoon of instantie doorgegeven tenzij met de expliciete toestemming van die betrokkene.

Art. 28 De verantwoordelijkheid om de overeenkomst na te leven ligt bij de ondertekenende partijen.

Omgang met persoonsgebonden informatie

Art. 29 Bij het opzetten van een bemiddeling legt de bemiddelaar hierover een dossier aan. Van de bemiddelaar wordt verwacht dat hij op een respectvolle manier omgaat met de informatie die hij in dit dossier opneemt.

Art. 30 De manier waarop het dossier wordt samengesteld en bijgehouden, dient te gebeuren conform de regels van de wet op de privacy en andere toepasselijke regelgeving. Enkel de relevante gegevens worden genoteerd. De informatie en de verwerking ervan worden vertrouwelijk behandeld. De bemiddelaar zal hier maximaal aan tegemoet komen door schriftelijke en/of op computer gestelde documenten te beveiligen.

Art. 31 De gegevens worden niet langer dan nodig bewaard. Voor de toekomst kunnen slechts deze gegevens worden bewaard die nuttig worden geacht voor de uitbouw van het project en op voorwaarde dat deze volledig anoniem worden gemaakt. Deze stukken worden bijeengebracht in een archief op de vestiging van de werkgevers. Alle overige informatie wordt zorgvuldig vernietigd.

Art. 32 Indien rond de werkvorm van herstelbemiddeling overlegorganen worden opgericht, wordt op eenzelfde respectvolle wijze met de informatie omgegaan. Zo worden geen persoonsgegevens vermeld.

Art. 33 Op de dienst zelf kan informatie worden uitgewisseld, enkel met het oog op een interne efficiënte werking en in een sfeer van maximale vertrouwelijkheid.

3. Naleving van deze deontologische code

Art. 34 Elke werkgever⁵ legt de deontologische code voor aan de bemiddelaar bij de indiensttreding. Hij ziet erop toe dat de bemiddelaar kennis krijgt van de inhoud van de code en laat hem de tekst onderschrijven.

Art. 35 Iedereen die deze code in het kader van zijn functie als bemiddelaar ondertekent, is verplicht deze na te leven.

Art. 36 Een deontologische adviescommissie staat in voor de ondersteuning van de bemiddelaars om hun eigen functioneren te toetsen aan de code.

Art. 37 De taak van deze commissie bestaat erin adviezen te verstrekken m.b.t alle deontologische vragen van de bemiddelaars en van de werkgevers.

Art. 38 De deontologische adviescommissie waakt verder over de toepasbaarheid van de code en stimuleert mee de discussie met het oog op de actualisering van het document.

Art. 39 De commissie wordt evenwichtig samengesteld uit minstens drie - en steeds een oneven aantal - personen die vertrouwd zijn met het domein van de ethiek, de deontologie en/of de problematiek van de bemiddeling én blijk geven van vertrouwde met justitie en/of de sector van de hulpverlening.

Art. 40 De commissie duidt onder haar leden een voorzitter en een secretaris aan.

Art. 41 Voor elk commissielid wordt een plaatsvervanger aangeduid.

Art. 42 Het mandaat van de commissieleden geldt in principe voor een hernieuwbare periode van drie jaar. Commissieleden kunnen zich terugtrekken na voorafgaande schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter.

Art. 43 Commissieleden werken onbezoldigd.

Art. 44 De bemiddelaar/werkgever richt zijn vraag schriftelijk t.a.v. de voorzitter op het adres van het algemeen secretariaat van de deontologische adviescommissie. Hij verschaft daarbij alle nodige inlichtingen opdat de commissie een passende en weloverwogen uitspraak zou kunnen formuleren. De voorzitter ziet erop toe dat het geformuleerd advies schriftelijk wordt megedeeld aan de bemiddelaar.

Art. 45 De adviezen van de deontologische adviescommissie zijn een gezaghebbende indicator.

Art. 46 Onder toezicht van de voorzitter zorgt het secretariaat van de deontologische commissie voor de anonieme publicatie van alle verstrekte adviezen en brengt deze ter kennis van alle bemiddelaars/werkgevers die de code onderschreven.

---

⁵ De lijst van werkgevers die deze code ter ondertekening aan hun werknemers met de functie van bemiddelaar voorleggen, is gekend bij de deontologische commissie, zie C.1.

Deze lijst kan te allen tijde worden aangevuld op schriftelijk verzoek van vertegenwoordigers van het werkgeverschap bij de deontologische commissie.